

17 stycznia 2007 r. - Początek wykładu godz. 18.00

Polskie Towarzystwo Filozoficzne, Oddział w Lublinie  
Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej  
Pl. Marii Curie-Skłodowskiej 4  
sala 301 (stary Humanik UMCS)

Po odczycie odbędzie się zebranie członków PTF OL

---

**Konrad Talmont-Kamiński**

## **Przesądne myślenie istoty rozumnej**

abstrakt

Osoba bojąca się przekroczyć drogę czarnego kota jest postrzegana jako uosobienie irracjonalności. Sondáže stale wykazują, jednak, że większość ludzi jest gotowa przyznać się do wiary w przesady. Czy mylimy się uważając nas za istoty rozumne? Czy ewolucja nie powinna była wykluczyć tych, co uważali zajęcze łapki za talizmany przynoszące szczęście.

Tradycyjnie, przesady i racjonalność były rozumiane jako sobie wprost przeciwne. W przeciągu ostatnich kilku dziesięcioleci badania wykazały jednak, że przesądne myślenie może, w niektórych okolicznościach być przydatne, a co więcej, że poprawne rozumowanie nie oznacza i raczej nie może oznaczać dostępu do jakiegokolwiek idealnej racjonalności. Rozpatrywana jest teraz fascynująca możliwość – czy przesądność, zamiast być po prostu przeciwieństwem racjonalności, jest niefortunnym ale koniecznym produktem ubocznym naszych zdolności do rozumowania. Takie podejście otwiera drogę ku innemu sposobowi zrozumienia dotyczącego tego co to znaczy być racjonalnym – poprzez badanie jak nasze wzory rozumowania mogą wprowadzić nas w błąd. Jeden ze sposobów, w który można by to zrobić to przypasowanie znanych przesądów do systematycznych błędów poznawczych identyfikowanych przez teorie rozumowania. Podejście do heurystyk poznawczych rozwijane przez Gerda Gigerenzera, oparte na pojęciu rozumu jako cenniejsze koniecznie ograniczonej, jest jedną z teorii, które mogłyby być użyte.

Przewiduje ona, że nasze zdolności będą działać tylko w ograniczonym kontekście – poza nim mogłyby prowadzić nas właśnie do przesądów.

Ale, oczywiście, to nie oznacza, że opieranie ważnych decyzji w życiu na tygodniowym horoskopie byłoby dobrym pomysłem.